

PRAKTIJKSPREKER
4

Gerd Dierckx (RASA)

Korte omschrijving van de organisatie

Rasa brengt kinderen en jongeren in contact met actuele kunst en biedt hen kansen om die te beleven en te begrijpen. Rasa doet dit met artistieke producties waarin participatie een kerngedachte is. Het ontwikkelt daartoe een eigen methode, waarin naast reflectie en dialoog, het lichaam en zintuiglijke gewaarwordingen het uitgangspunt vormen voor kunstbeleving. Rasa brengt actuele kunst buiten het galerie- en museale circuit naar laagdrempelige plekken, van cultuurhuizen tot OCMW's en asielcentra en nodigt uit tot uitwisseling en kruisbestuiving tussen kunstenaars, culturele en sociale organisaties, leerkrachten, studenten en talrijke andere creatieve geesten.

Invulling van de functie participatie

Voor Rasa is participatie iets anders dan het organiseren van workshops. Het opzet van Rasa is bezoekers te confronteren en te prikkelen met actuele kunst. De essentie van een modern kunstwerk is vaak niet onmiddellijk duidelijk. Het vraagt van de bezoeker tijd – en vaak ook inspanning - om te blijven kijken en zich met het werk vertrouwd te maken. Rasa kiest er daarom voor om de tijd die uitgetrokken wordt voor educatieve begeleiding maximaal door te brengen tussen de kunstwerken. Doordat Rasa bij de ontwikkeling van elke productie in dialoog gaat met kunstenaars, publiek en experts zit het participatieproces al verweven in het creatieproces van de producties. Vervolgens nodigt Rasa groepen uit tijdens het labomoment, waar het participatief concept wordt uitgewerkt. Deze afstemming van de inhoud op de doelgroep zorgt ervoor dat hun betrokkenheid tijdens de tentoonstelling gemaximaliseerd wordt. Rasa past dit concept toe in al haar tentoonstellingen en in de kunstkamers en internationale uitwisselingen. Voor sociale en welzijnspartners organiseert Rasa langdurige trajecten op basis van de kunstkamers.

De Rasa-gids stelt zich niet op als expert, maar creëert met een uitnodigende en alerte houding een veilig klimaat met ruimte voor open dialoog. Daarin verbindt hij/zij de ervaringen en interpretaties van kinderen en jonge mensen met zijn/haar kennis over het thema en de kunst, om zo te komen tot een breder denken en spreken over het werk. Zo leren de deelnemers hun indrukken verwoorden. De Rasa-methode streeft steeds naar een evenwicht tussen gevoel, reflectie en handeling en houdt zo rekening met de verschillende leerstijlen van kinderen.

Stappenplan per tentoonstelling:

- Rasa nodigt een groep kinderen/jongeren uit in de voorbereidende fase van de productie om mee te denken over de kernvragen in verband met het thema. Tijdens het hele ontwikkelingsproces bouwt Rasa aan een inhoudelijk kader voor de rondleidingen met bijzondere aandacht voor interactieve kansen.
- Rasa organiseert een kunstenlabo bij wijze van avant-première. Tijdens dit tweedaags experiment vormen de deelnemers een klankbordgroep voor het tot dan toe ontwikkelde materiaal. Dit is tegelijk een opleidingsmoment voor de gidsen.
- Rasa houdt het participatief concept en werkwijze in beweging, door tijdens het tweejarig parcours van de tentoonstellingen regelmatig samenkomsten voor de gidsen te organiseren.

PRAKTIJKSPREKER
5

Dirk Seghers (Recyclart)

Korte omschrijving van de organisatie

Recyclart vervult een bemiddelingsfunctie tussen ondergronds en institutioneel, artistiek en sociaal, academisch en populair. Het kiest voor de artistieke marge, voor kleinschaligheid en ontdekking, voor lage prijzenpolitiek, voor een stevige verankering in de wijk en de stad. Het statuut van Brussel als Belgische en Europese hoofdstad, als gewest en als multiculturele samenleving noopt tot een open en niet-discriminerende houding die bruggen slaat tussen gemeenschappen, generaties, mensen met uiteenlopende culturele en sociale achtergronden. Recyclart brengt kunst in relatie met zijn stedelijke context. Die context is inspiratiebron voor artistieke activiteiten en omgekeerd. Het programma is katalysator om diezelfde stedelijke context te ontsluiten en leefbaarder te maken. Er zijn 4 pijlers: participatie, educatie, artistieke vernieuwing, reflectie. Vele projecten dragen simultaan verschillende van deze elementen in zich.

Invulling van de functie participatie

Recyclart brengt het gezegde in de praktijk 'de ander ben jezelf'. Veel van de projecten en formats van Recyclart (de buurttelevisie 'TV Marol', 'Soirée Habitant', 'Dreams', 'Soirée Moche' met verkiezing van de lelijkste man en vrouw uit de buurt, 'Discokids', 'Salon Passion'...) zijn geënt op participatie. Meer nog: een groot deel van de programmatie leeft bij gratie van 'participatie'. Essentieel is echter het besef dat participatie alleen maar werkt op basis van wederzijdsheid, van interactiviteit. Het is even belangrijk om met ideeën naar de wijk of de stad toe te stappen als open te staan voor ideeën vanuit diezelfde wijk, stad of publiek. En ze te realiseren. Recyclart wil als kunstencentrum op regelmatige tijdstippen, structureel haar publiek een podium geven. Het publiek wordt medeplichtig gemaakt. Participeren is afstand doen van het klassieke cultuurconsumptiepatroon: ticket kopen / neerzitten / 'Entertain Me!' / plas- en babbelpauze / deel 2 / huiswaarts. Binnen haar participatief luik gaat Recyclart ervan uit dat de artistieke potentie letterlijk op straat te rapen valt, om de hoek woont. 'Ieder mens die sterft, is een museum dat brandt': het ligt aan de basis van deze werkwijze. Recyclart zoekt telkens naar een gepast format (zoals 'Soirée Habitant') om dat verhaal, met het grootste respect voor de betrokkene, te ontrafelen, artistiek te articuleren en voor een aanwezig publiek (het kunnen er 15 zijn of 150) te ontsluiten. Een belangrijke vaststelling is ook dat interessante artistiek sociale projecten of participatieve projecten alleen maar werken op basis van vertrouwen en dus tijd nodig hebben. Om in een buurt dergelijke werking op poten te zetten heb je minstens een aantal jaren inbedding nodig.

Enkele voorbeelden:

- Dreams: het realiseren van dromen van bejaarden uit het OCMW rusthuis 'Ter Ursulinen' (tegenover Recyclart).
- Soirée Habitant: de buurtbewoner wordt geselecteerd in functie van zijn verhaal., zijn verleden, zijn leefwereld. Dit gebeurt op basis van persoonlijke contacten.
- DJ Publiek: tijdens zes weken zomerfestival zoekt Recyclart dj's voor lange sessies (van 19 tot 23 uur) om buiten te spelen.

PRAKTIJKSPREKER
6

Mulanga Nkolo (kunstZ)

Korte omschrijving van de organisatie

kunstZ gebruikt de diversiteit van onze samenleving als motor voor de vernieuwing en verbreding van de kunsten. Door de ondersteuning en begeleiding van podiumkunstenaars van diverse etnisch-culturele origine vergroten ze hun draagvlak om medespeler te worden in het kunstenveld. Ze verrijken en vernieuwen de kunsten met nieuwe inhouden en verhalen, die aansluiten bij de realiteit van de (grootstedelijke) diversiteit.

kunstZ biedt mogelijkheden aan nieuwe talenten om hun ambities in de podiumkunsten waar te maken. Ze tonen en geven mogelijkheden aan het podiumkunstenveld om te werken met de nieuwe talenten van onze superdiverse samenleving. Door de podia te diversifiëren en talenten van diverse origine te ontwikkelen, legt kunstZ een nieuwe grondlaag voor de podiumkunsten en versterkt de sociale cohesie van de maatschappij waarin we leven en werken.

kunstZ ontwikkelde hiervoor een 3-delige werking: een deeltijdse theateropleiding (de kunstZacademie) een theaterwerkplaats voor individuele kunstenaars en trajectbegeleidingen op maat. kunstZ bereikt ondertussen meer dan 180 personen waaronder mensen met zeer diverse achtergronden: zowel jongeren met een migratieachtergrond die hier geboren zijn, als nieuwkomers en vluchtelingen. Evengoed kunstenaars – die hier als nieuwkomer arriveerden met een indrukwekkend cv - als jongeren met veel goesting en passie.

Invulling van de functie participatie

Ontwikkelen en participeren zijn voor kunstZ onlosmakelijk met elkaar verbonden. kunstZ onderbouwt haar participatieve werking door samenwerking met sociale partners die zorgen voor instroom van deelnemers. Het aantal deelnemers en hun specifieke kwaliteiten bepalen de gehanteerde methodiek en de inhoud van de projecten. kunstZ ontwikkelt methodieken om divers talent te ondersteunen en hun inhouden te laten resulteren in een eigen podiumtaal. Elk project bestaat uit verschillende trajecten die telkens worden afgerond en samengebracht in een artistiek evenement. Via verschillende theaterdisciplines (beweging, dans, installatie, muziek, docu, audiovisuele,) en via hun kruisbestuiving wordt gezocht naar een krachtige, heldere, 'gekleurde' theatertaal. De keuze van disciplines wordt bepaald door de talenten en ontwikkelingsmogelijkheden van de groep.

Voor eigen projecten wordt een artistiek team samengesteld met professionelen uit het veld die hun expertise inzetten om deelnemers te coachen. Zij werken binnen het concept dat de verantwoordelijke kunstenaar ontwikkelt met de deelnemers. Binnen de kunstZacademie wordt continu de mogelijkheid geboden tot snel instromen. Dit levert nieuwe deelnemers die nadien kunnen meedraaien in andere initiatieven van kunstZ. Alles is gericht op het beheersen van de acteerinstrumenten en het ontwikkelen van de podiumprésence. Docenten spel, stem, dans, beweging, zang worden freelance ingezet voor een in tijd afgebakend lessenspakket. Het werkproces wordt de laatste 4 maanden intensiever. Professionelen uit het kunstenveld werken op basis van inhouden en verbeelding van de deelnemers aan een creatie die uitmondt in een toonmoment.

De individuele kunstenaars die aan de slag zijn in de theaterwerkplaats werken samen met een coach die mee zoekt naar de beste manier om een eigen inhoud en verhaal te vertalen naar een breed en divers publiek. De coaches worden ingezet om te versterken. Vertrekkende vanuit een basisrespect voor inhouden die mensen aanbrengen worden er op scene verhalen gebracht die de kunsten mee verbreden, er wordt met inhouden gewerkt die tot nog toe onvoldoende gehoord worden.